पुनरावृत्ति परीक्षा (रिविजन टेस्ट) 2020

कक्षा : नवमी (9वीं)

विषय :– संस्कृतम्

समय :– घण्टात्रयम् पूर्णाङ्काः 100

प्रश्नः 1 उचितविकल्पं चित्वा लिखत – **05**

(क) "वृक्षस्योपरि" पदे सन्धिः अस्ति –

(अ) गुणसन्धिः (ब) दीर्घसन्धिः

(स) वृद्धिसन्धिः (द) अयादिसन्धिः

(ख) "कक्षा+अभ्यन्तरः " इत्यस्य सन्धिपदम् अस्ति –

(अ) कक्षभ्यन्तरः (ब) कक्षाअभ्यन्तरः

(स) कक्षोभ्यन्तरः (द) कक्षाभ्यन्तरः

(ग) अधोलिखितेषु व्यञ्जनसन्धिः अस्ति –

(अ) तदनन्तरः (ब) पावकः

(स) कपीशः (द) इत्यादिः

(घ) "एकैकः" पदे सन्धिः अस्ति –

(अ) गुणसन्धिः (ब) दीर्घसन्धिः

(स) वृद्धिसन्धिः (द) अयादिसन्धिः

(ङ) "मनोहरः" पदस्य सन्धिविच्छेदः अस्ति –

(अ) मनः+हरः (ब) मनो+हरः

(स) मनस्+हरः (द) मन+हरः

प्रश्नः 2 उचितविकल्पं चित्वा लिखत – **04**

(क) "रोदितुम्'' इतिपदे प्रत्ययः अस्ति –

(अ) तव्यत् (ब) अनीयर्

(स) तुमुन् (द) शतृ

(ख) अधोलिखितेषु ''विलोक्य'' इति पदे प्रत्ययः अस्ति –

(अ) ल्यप् (ब) शतृ

(स) अनीयर् (द) शानच्

(ग) "शयित्वा" पदे प्रत्ययः अस्ति –

(अ) क्त्वा (ब) ल्यप्

(स) अनीयर् (द) शतृ

(घ) ''तमप्'' प्रत्ययः अस्ति –

(अ) प्रियतरः (ब) मधुरतमः

(स) गुरुतरम् (द) बलवत्तरः

प्रश्नः 3 उचितविकल्पं चित्वा लिखत – **05**

(क) "गच्छति" पदे लकारः अस्ति –

(अ) लट्लकारः (ब) लङ्लकारः

(स) लोट्लकारः (द) लृट्लकारः

(ख) "अवर्षत्" पदे लकारः अस्ति –

(अ) लट्लकारः (ब) लङ्लकारः

(स) लोट्लकारः (द) लृट्लकारः

(ग) "भवन्तु" पदे पुरुषः अस्ति –

(अ) प्रथमपुरुषः (ब) मध्यमपुरुषः

(स) उत्तमपुरुषः (द) नञ्तत्पुरुषः

(घ) "मन्यतेः" इत्यस्य पदमस्ति अस्ति –

(अ) परस्मैपदम् (ब) आत्मनेपदम्

(स) अन्यपदम्　　(द) उभयपदम्

(ङ) "लृट्लकारः" उदाहरणम् अस्ति –

(अ) पास्यति　　(ब) पश्यति

(स) लिखन्तु　　(द) क्रुध्यति

प्रश्नः 4 उचितविकल्पं चित्वा लिखत – 04

(क) अधोलिखितेषु तुमुन् प्रत्ययः अस्ति –

(अ) पठित्वा　　(ब) क्रीडितुम्

(स) हसितवान्　　(द) गतः

(ख) "दत्वा" पदे प्रत्ययः अस्ति –

(अ) त्वा　　(ब) क्त

(स) क्त्वा　　(द) ल्यप्

(ग) "क्तवतु" प्रत्ययस्य उदाहरणम् अस्ति –

(अ) कृतवान्　　(ब) खादितः

(स) कर्तुम्　　(द) हसित्वा

(घ) अधोलिखितेषु "शतृ" प्रत्ययः अस्ति –

(अ) खादितवान्　　(ब) सेवमानः

(स) पठन्　　(द) गमनीयम्

प्रश्नः 5 श्लोकपंक्तिपूर्तिं कुरूत – 02

1. प्रियवाक्यप्रदानेन ....।
2. गुणेष्वेव हि कर्तव्यः.................................।

प्रश्नः 6 उदाहरणमनुसृत्य कोष्ठकगतेषु पदेषु पंचमीविभक्तेः प्रयोगं कृत्वा रिक्तस्थानानि पूरयत 05

(यथा–मूषकः **बिलाद्** बहिः निर्गच्छति)

1. जनः.................बहिः आगच्छति। (ग्राम)
2. नद्यः ....निस्सरति। (पर्वत)
3. बालकः.......................बिभेति। (सिंह)
4. ईश्वरः..............................त्रायते। (क्लेश)
5. प्रभुः भक्तं ....निवारयति। (पाप)

प्रश्नः 06 अधोलिखितप्रश्नानाम् उत्तराणि एकपदेन लिखत – 06

1. कविः कां सम्बोधयति ?
2. स्वर्णकाकः कान् अखादत् ?
3. कुम्भकारः घटान् किमर्थं रचयति ?
4. जीमूतवाहनः कस्य पुत्रः आसीत् ?
5. वित्ततः क्षीणः कीदृशः भवति ?
6. कः तन्द्रालुः भवति ?

प्रश्नः 7 अधोलिखितशब्दानां रूपाणि त्रिषु वचनेषु लिखत – 04

1. बालक – पञ्चमी विभक्तिः
2. गुरु – द्वितीया विभक्तिः
3. शाला – चतुर्थी विभक्तिः
4. कवि – द्वितीया विभक्तिः

प्रश्नः 8 अधोलिखितेषु गद्यांशद्वयं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृते लिखत – 10

(1) पुरा कस्मिंश्चित् ग्रामे एका निर्धना वृद्धा स्त्री न्यवसत्। तस्याः च एका दुहिता विनम्रा मनोहरा चासीत्। एकदा माता स्थाल्यां तण्डुलान् निक्षिप्य पुत्रीम् आदिशत्। ''सूर्यातपे तण्डुलान् खगेभ्यो रक्ष।'' किञ्चित् कालानन्तरम् एको विचित्रः काकः समुड्डीय तस्याः समीपम् अगच्छत्।

(क) ग्रामे का अवसत् ?

(ख) दुहिता कीदृशी आसीत् ?

(ग) माता पुत्रीम् किम् आदिशत् ?

(घ) काकः कुत्र आगच्छत् ?

(ङ) कालानन्तरम् इत्यस्य सन्धिविग्रहं कृत्वा सन्धिनाम लिखत ?

(2) अस्ति हिमवान् नाम सर्वरत्नभूमिः नग्रेन्द्रः। तस्य सानोः उपरि विभाति कञ्चनपुरं नाम नगरम्। तत्र जीमूतकेतुः इति श्रीमान् विद्याधरपतिः वसति स्म। तस्य गृहोद्याने कुलक्रमागतः कल्पतरुः स्थितः। स राजा जीमुतकेतुः तं कल्पतरुम् आराध्य तत्प्रसादात् च बोधिसत्वांशसम्भवं जीमूतवाहनं नाम पुत्रं प्राप्नोत्।

(क) नगेन्द्रः कीदृशः अस्ति ?

(ख) कञ्चनपुरं कुत्र अस्ति ?

(ग) कञ्चनपुरनगरे कः वसति ?

(घ) जीमूतकेतोः गृहोद्याने कः स्थितः ?

(ङ) जीमूतवाहनस्य पिता कः ?

प्रश्नः 9 अधोलिखितेषु पद्यांशद्वयं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृते लिखत — 10

(1) पिबन्ति नद्यः स्वयमेव नाम्भः स्वयं न खादन्ति फलानि वृक्षाः।
नादन्ति सस्यं खलु वारिवाहाः परोपकाराय सतां विभूतयः।।

(क) नद्यः स्वयमेव किं न पिबन्ति ?

(ख) वृक्षाः किं कुर्वन्ति ?

(ग) के सस्यं न अदन्ति ?

(घ) सतां प्रकृतिः कीदृशी भवति ?

(ङ) वारिवाहाः इति पदस्य कः अर्थः ?

(2) गुणा गुणज्ञेषु गुणा भवन्ति ते निर्गुणं प्राप्य भवन्ति दोषाः।
आस्वाद्यतोयाः प्रवहन्ति नद्यः समुद्रमासाद्य भवन्त्यपेयाः।।

(क) गुणाः केषु भवन्ति ?

(ख) गुणाः निर्गुणं प्राप्य के भवन्ति ?

(ग) नद्यः किं प्रवहन्ति ?

(घ) नद्याः जलं समुद्रमासाद्य कथं भवति ?

(ङ) प्राप्य इति पदे कः प्रत्ययः ?

प्रश्नः 10 युग्ममेलनं कुरूत — 04

(अ)		(ब)
(क) सरस्वती	—	तीरे
(ख) आम्रम्	—	समीरः
(ग) पवनः	—	वाणी
(घ) तटे	—	रसालः

प्रश्न 11 अधोलिखितानां शब्दानां विलोमशब्दं पाठात् चित्वा लिखत— — 04

- पश्चाद् ....
- हसितुम् ....
- अधः ....
- सूर्यास्तः ....

प्रश्नः 12 अधोलिखितप्रश्नानाम् उत्तराणि एकवाक्येन लिखत — 04

1. निर्धनायाः वृद्धायाः दुहिता कीदृशी आसीत् ?
2. कालः कस्य रसं पिबति ?
3. जन्तवः केन तुष्यन्ति ?
4. बालः कदा क्रीडितुम् अगच्छत् ?

प्रश्नः 13 प्रश्नपत्रे समागतान् श्लोकान् विहाय स्वपाठ्यपुस्तकात् कण्ठस्थीकृतं सुभाषितद्वयं लिखत—04

प्रश्नः 14 स्वस्य मित्रस्य कृते भगिन्याः पाणिगृहणसंस्कारम् आमन्त्रयितुम् एकं पत्रं संस्कृते लिखत— 04

प्रश्नः 15 अधोलिखितेषु पदयुग्मेषु विशेष्य–विशेषणपदं पृथक्–पृथक् चित्वा लिखत – **05**

		विशेषणम्	विशेष्य
(क) खिन्नः बालः	–	....	....
(ख) पलायमानं श्वानम्	–	....	....
(ग) प्रीतः बालकः	–	....	....
(घ) स्वादूनि भक्ष्यकवलानि	–	....	....
)ङ) त्वरमाणाः वयस्याः	–	....	....

प्रश्नः 16 अधोलिखितानि वाक्यानि लोट्लकारे परिवर्तयत– **05**

यथा– सः पाठं पठतिं सः पाठं पठतु।

(क) नद्यः आस्वाद्यतोयाः सन्ति। ....

(ख) सः सदैव प्रियवाकयं वदति। ....

(ग) त्वं परेषां प्रतिकूलानि न समाचरसि। ....

(घ) ते वृत्तं यत्नेन संरक्षन्ति। ....

(ङ) अहं परोपकाराय कार्यं करोमि। ....

प्रश्नः 17 अधोलिखित–मञ्जूषायाः सहायतया भावार्थे रिक्तस्थानानि पूरयत – **05**

(गृहव्यवस्थायै, उत्पादयेत्, समर्थकः, धर्मयात्रायाः, मङ्गलकामनाम्, कल्याणकारिणः)

यदा चन्दनः स्वपत्न्या काशीविश्वनाथं प्रति.......................विषये जानाति तदा सः क्रोधितः न भवति यत् तस्याः पत्नी तं........................कथयित्वा सखीभिः सह भ्रमणाय गच्छति अपि तु तस्याः यात्रायाः कृते...................................कुर्वन् कथयति यत् तव मार्गाः शिवाः अर्थात्............................ भवन्तु। मार्गे काचिदपि बाधा तव कृते समस्यां न ....। एतेन सिध्यति यत् चन्दनः नारीस्वतन्त्रतायाः ....आसीत्।

प्रश्नः 18 अधोलिखितेषु एकं विषयं स्वीकृत्य दशवाक्येषु सरल–संस्कृत–भाषायां निबन्धं लिखत–10

(1) उद्यानम् (2) उत्सवः

(3) संस्कृतभाषायाः महत्त्वम् (4) विद्यालयः

....+...+...+....................................